

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díj:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szer- kesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénz- tárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatainak küldendők.
Egész évre	4 frt.		
Félévre	2 „	Kéziratokat nem adunk vissza.	
Negyedévre	1 „		

A kath. egyesületek országos kongresszusa.

A kath. egyesületek orsz. kongresszusa, mely a honalkotó Szent István király ünnepével kapcsolatban fog megtartatni, — a millenniumi ünnepségek sorozatában egy nagyfontosságú beláthatatlan horderejű kath. manifesztáció leendő.

A hazai katholicismus, mely sok mindenféle oknál fogva nem vett és nem vehetett részt a többi ünnepségeken úgy, a mint azt sok százados multjánál, nemzetfentartó erejénél, ősi jogainál és mai hatalmánál fogva is méltán megkövetelhetette volna, ezen a kongresszuson mutathatja ki, hogy a katholicismus még él és virágozik Szent István, Szent László hazájában, tud lelkesedni, tenni egyháza érdekében, hogy se meg nem fogyva, se meg nem törve élünk és élni akarunk tovább is. Ennek a kongresszusnak kell megmutatnia, hogy *Magyarország még ma is katolikus ország*, katolikus érzelmeiben, vágyaiban és eszményeiben egyaránt.

A kath. egyesületek orsz. kongresszusa továbbá már természeténél fogva oly jelentőségű lesz, mely a jövőt kívánja szolgálui. A társadalmi munka teendőit, feladatait fogjuk megbeszélni e kongresszuson, azon társadalmi munkát, melytől függ a jövő képe, kialakulása, a jövő iránya és szelleme. Ez a kongresszus tehát kifejezése, demonstrációja lesz annak is, hogy Magyarország nemcsak ma katolikus ország, *de a jövőben is az kíván maradni és azzá is leendő.*

Természetes azonban, hogy mind e két célt, mind e két tanúságtételt csak akkor fogjuk elérni, ha e kongresszus minden tekintetben fényes, impozáns jellegű és lefolyású lesz.

Ha különösen *számra nézve nagy arányú* lesz, ha sokan lesznek a résztvevők, ha meg fogjuk mutatni, hogy sokan vagyunk, kik ugyanazon eszmékért lelkesedünk és ugyanazon irányban akarunk munkálkodni.

A katholicismus érdeke követeli és kívánja tehát, hogy e kongresszuson megjelenjék mindeuki, a ki csak teheti, hogy a főpapság és főurak, az intelligencia és nép találkozzon adjon itt egymásnak, hogy a hit és hazaszeretet egységében egyesülve együtt vallják meg hitüket, együtt tegyenek fogadást továbbra is megőrizni hitében, erkölseiben a magyar hazát.

A katholicismus fénye, ereje szenved csorbát, ha kongresszusunk nem sikerül úgy, mint kellene.

Fel tehát a kath. kongresszusra!

Dr. Gyürky Ödön.

Zichy Nándor gróf legújabb címe.

Ezen cím alatt szól bozzá a jelesen szerkesztett Nyitra megyei Szemle azon vádakhoz, melyeket a nemes grófról muszkavezetés címen legújában bangoztatni jónak láttak liberális és nem liberális politikuskok és újságok. A cikkelyből átvesszük a következőket: „Jókai a „Politikai divatok“ című regényének nemzeti diszkadáshoz előszót írt, s abban előadja a „Hon“ című napilapjának alapítását és az első lapkiadás nehézségeit, melyekkel az osztrák kormányral szemközt megküzdendiök kellett. Jókai alábbi közleménye szolgáljon egyúttal válaszul „Magyarország“ mai (jun. 6.) főmédvényére, mikor azt kérde Zichy Nándor gróftól, hogy hol volt ő akkor, mikor mások a népek politikai jogokat szereztek? Zichy Nándor elmondhatja magáról, hogy a vádlottak padján, hova őt az osztrák kormány hurcolta. És az aranygyapjas rend? — Azt is legnagyobb ellenzéki küzdelmeinek kellő közepében adták neki. Mert a magyar kormány nem zárkozhatott el attól, hogy egyik legönzetlenebb honfiától még akkor sem tagadhatja meg az elismerést, midőn az leghevesebb ellenzéki akciót fejt ki. — Jókai ezt írja Zichyről:

„Ekkor egy új munkatárs kocogtatott be hozzánk. Egyike a legelőkelőbb magyar főuraknak: vagyonban gazdag, műveltségben alapos, testben, lélekben fiatal: gróf Zichy Nándor. Egy terjedelmes, jól kidolgozott memorandumot hozott, melyben mély szakavatottsággal voltak kimutatva a politikai hibák, melyek Schmerling rendszerét Magyarországon kivihetlenné teszik s erőszakos keresztülvitel esetén

Magyarországot és Ausztriát teljesen tönkre tennék. Különösen nemzetgazdasági tekintetben volt ez fényesen megvilágítva. Zichy Nándor előbb a „Pesti Napló“-t kínálta meg ezzel az emlékirattal; de Kemény Zsigmondnak nem volt kedve a fejét az oroszlan torkába bedugni; akkor aztán én hoztam hozzá a cikket. En közöltem azt barátaimmal: nagyon tetszett nekik. Szerző beleegyezésével valami keveset módosítottam rajta. (A módosítás szelidítés volt a kifejezésekben: szerző igea erősen bánt el az uralkodó politikai rendszer vezérférfiaival.) A memorandum egy számban jelent meg. Roppant szenzációt idézett elő az olvasó közönség táborában.

Két nap múlva azonban egy jó barátom, kinek összeköttetései voltak a helytartóságnál, azzal a jó hírrel lepett meg, hogy „Pálffy Móric dühös ránk a Zichy Nándor gróf cikke miatt s kiadta a parancsot, hogy katonai törvényszék elé kell bennünket állítani s mindkettőnköt három havi börtönre elítélni.“ (Schmerling alatt az volt a politikai divat, hogy a szerzőn kívül még a szerkesztőt is becsukják.)

En egy nagy plaidoyerre készültem, melyben napnál fényesebben bebizonyítottam, hogy gróf Zichy Nándornak tökéletes igaza van. Ezt a védbeszédet (ékes német nyelven) elő is adám a katonai törvényszék előtt, mely állt egy ezredesből, egy őrnagyból, egy századosból, egy főhadnagyból, egy káplárból, egy fráterből és egy közbakából.

Ily szakértő bíróság előtt lehetetlennek bennem, hogy argumentumaim meggyőző hatást ne eszközöljenek. Annál nagyobb volt aztán meglepetésem, mikor az auditor kibirdette az egyhanglagra hozott ítéletet: „Egy esztendei tölöl, nehéz vasban.“

— Mi a kakukk? — mondtam én az auditornak. — Hisz a helytartó csak három hónapi fogságot kért reánk kiméretül.

— Das übrige ist für die schöne Vertheidigung! — monda nevetve az auditor major.

— Azonkívül ezer forint bírság.

A bírságot lefizette Zichy Nándor; de a börtönt bizony együtt kellett lelűbünk. S a legszebb az volt az egész dologban, hogy nem sajtóvétségért lettünk ám elítélve; nem valami politikai büntetésért, hanem „közésendháborításért“. Tehát Zichy Nándor és Jókai Mór elmehetnek vele díszkedni, hogy ifjú korokban együtt hajgáltak be ablakokat és gázlámpákat a kerepesi úton, a miért egy esztendei börtönre lettek elítélve s fizettek ezer forintot az összetört üvegekért. Így lett az megmagyarázva — a morva cserepárnak, a mi törvénybíráknak.“

A nagy közönség tájékoztatására Zichy gr. politikai múltja felől politikai elleufelének ezen nyilatkozata teljesen elégséges. Ő akkor, mikor a magyarságért sikra szállni veszedelemmel, s mint Jókai tovább elmondja, grófi rangjának elvesztésével járt, már akkor is küzdött a magyarságért. Nemcsak most, mikor az jó fejös tehén is lebet.“

Széchenyi és Kossuth.

Péter János.
(Folytatás.)

És itt kezdődik Kossuthnak bívatása. A Széchenyitől bagyott bézagokat neki kellett kitöltenie, az új formákat neki megtalálnia. Ha Kossuth nem állott volna Széchenyi

eszméinek szolgálatába, a nemzeti átalakulás folyamata oly ellenállhatatlan erővel nem hatott volna.

Kossuthban minden tehetség megvolt, a mi egy férfit bejuttathat a nemzet szívébe, a mi megnyithatja számára a nagyság pályáját; nemes megjelenése környezetét a varázslat erejével fűzi hozzá, hangja szíveig hat el, eszméi magunkkal ragadnak mindenkit. Ezekhez járulnak „törekvésének nemesége s szellemének ténye, szilárdság és bátorság az eszmékért folytatott küzdelemben, eszményekért való rajongás, melyekért lemondani s szenvedni tudott, nagy elhatározásokra s biztos eszelekvésre való képesség kivételes válságos helyzetekben: mind oly tulajdonok, melyek arra képesítették, hogy vezesse a nemzetet s uralkodjék szellemén.“ (Grüowald: Új Magyarország.)

Ezt annál könnyebben elérhette, mert első fellépése is, mely hároméves fogságot szenvedtetett vele, a nemzeti vértanuság babériját fűzte halántékára. A második a Pesti Hírlap megindításával 1842-ben, mint az új eszmék bajnokát mutatta be a nemzetnek, ki szintén a megújulásnak, a nemzet fel-emelésének zászlótartója. Széchenyi István inkább főséges magasságban áll a nemzet színe előtt, ki csak a mágnásvilággal akarja az átalakulást keresztülvinni. Kossuth közelebb áll a nemzet szívéhez, több kötelék fűzi össze a nemességgel, az arisztokraciának merészen szemébe kiáltja: „Veletek s általatok, ha tetszik: nélkületek, sőt ellenetek, ha kell.“ Mert ő is, mint Széchenyi, nem tartotta alkalmasoknak a főrendeket a vezérlő állásra. Bizonyos, hogy ha ezektől vezetettet volna a nemzet többsége: óvatos, tartózkodó haladásunkkal az 1848-iki események nem találták volna készen a nemzetet.

Mindazonáltal Kossuth és pártja nem törekedtek forradalomra, hanem békés, egészséges és alkotmányos fejlődésre. Ezt mutatja a vezéregyenységek sorozata is, melyben Batthyány Lajos gr., Wesselényi Miklós br., Teleki László gr., Eötvös József br., Deák Ferenc stb. nevével találkozunk. Az ellenzéknek 1847-ben közzétett programja csak azokat a pontokat foglalja magában, melyeket még Széchenyi működéséből ismertünk: egyedül a felelős központi kormány és népképviselő eszméje kerültek bele a megelőző évek politikai küzdelmeiből. Sürgetik az alkotmányos élet biztosítását, követelik a nyilvánosságot, a célszerű törvényekkel körülírt sajtószabadságot, Erdély és Magyarország összekapcsolását, az ország minden rendű polgárainak az alkotmányosság és érdekek kimelésével végbevitt egyesítését. — De leginkább jellemzik az egész párt békés irányát a programnak következő szavai: „Nem főünk működésünkben soha megfélekedezni azon viszonyokról, melyek közöttünk s az ausztriai örökös tartományok között a pragmática sanctio értelmében fennállanak; de szorosau ragaszkodunk az 1790-iki X. törvénycikkelyhez is, melynek világos rendeletében az esküvel szentesített fejedelmi szó biztosítja nemzetünket: hogy Magyarország szabad ország, egész törvényhozási rendszerében független; tehát semmi más országnak vagy nemzetnek alá nem rendelt.“ Nem akarják a baza érdekeit ellentétbe helyezni az összes monarchia fennállásával, de Magyarország érdekeit más országok érdekeinek ipar és kereskedés, főképen pedig alkotmányosság terén nem akarják már többé kiszolgáltatni.

Mind ezek a követelések nem egy férfitól származnak, sem egészen Széchenyitől, sem egészen Kossuthtól, sem Döswffy Auréltól, sem Deáktól, sem Eötvöstől: mindazoknak

a jeleseinknek törekvéseit foglalják össze, kiket ez az emlékezetes korszak szült. De csak Kossuth rendkívüli, majdnem felfoghatatlan tevékenysége fejté ki és érleli meg a nemzet gondolkodás-módját annyira, hogy néhány év alatt a nagy tömeg eme pontokat befogadja eszméi közé és magáéinak vallja.

Az 1847—48 országgyűlésnek Kossuth lett a vezérévé. Emberföltött munkát fejtett ki; éjt, napot egygyé tett, hogy a nemzet jogai föltött éberen örködjék. A párizsi februári, majd a bécsi forradalom megteremtették a kedvező pillanatot, a rég óhajtottat, a várva-vártat. Kossuth fogta fel legelőre ennek is nagy jelentőségét. Tőle erednek amaz emlékezetes szavak: „emeljük fel politikánkat a körülmények színvonalára, merítsünk erőt a rajtnak fekvő nagy körülményekhez illő nagy határozottságra.“

Néhány elrohanó nap, s a magyar mindent kivívtat, mire szíve-lelke vágyott: a felelős kormányt, évenkénti országgyűlést, népképviselést, Erdély és Magyarország egyesítését, a jobbágyság eltörlését stb. A nemzet érdekeit most már nem 600000 nemes, hanem tíz millió polgár védelmezte. A közhatalmúak és a nemzet anyagi és szellemi műveltségének fejlesztését tette lehetővé.

Annál nagyobb volt a magyar nemesség érdeme az átalakulásban, mert önként mondott le előjogairól s vívott maradi osztálytársaisal éles politikai harcokat. Annál mérhetetlenebb a Széchenyi és Kossuth érdeme, minél nagyobb átalakuláson vitték át a nemzetet.

Ezen rövid elmefuttatásból láthatjuk, hogy Széchenyi és Kossuth tulajdonképpen nem voltak ellenlábások. Amaz megindította és vezette a nemzet újjászületését, lángoló fajszeretetével kiemelte az országot a vesztéglés, a süllyedés állapotából.

Új eszményeket állított a magyar elébe.

Kiküzdött eredményeinél számba kell venni, hogy magánember volt s abban az időben a kormány befolyása nélkül még csak hozzáfogni sem lehetett semmibe. Énnélfogva nem esodálkozhatunk, ha maga is megbökken, mikor látja, hogy a százados, ábalott testébe, a magyar nemzetbe, élet, elevenesség támadoz. Kossuth sietteté az eszmék fejlődését; az egész nemzet osztatlan lelkesedésével végrehajtja az alkotmány újjáalkotását. A nemzet testéről a rabbillincsek lehullanak, a száz felé szétbuzó érdekek helyett a haza hatalma bilincseli magát a bonfiakat. Az erő érzete magasztja fel az egész új Magyarországot, többé már ármány és eselszöves titkos fondoriatok a tölkelő oroszától el nem zibbaszthatják. Éjszaka rémes árnyai átnyultak ugyan a Kárpátokon, de jövetelük csak muló zivataros áprilist kelthetett, mely egy ideig dult-fult, hogy annál ragyogóbb májusi napsugárban tündökljék a magyar ereje.

Ők azonban, Széchenyi és Kossuth, a mi világra szóló bűseink, nem örvendhettek e napfény erejének. Széchenyi nagy szellemét a lelki tusa és bazaszeretet az örülés sötét éjjelébe üldözték; Kossuth törhetetlen lelkét az elveihez ragaszkodó „rendíthetlen hűség tartóztatta az újjongástól; ő még akkor is arra buzdította feltett nemzetét, hogy a végzet tőbbel tartozik, mint a mennyit adott.“

Most mindazonáltal velünk vannak: lángoló nagy szívüket az anyai föld takarja, hamvaiknak altató dalt hön szellő suttag. Mi pedig, hálás utódok, kik eszméik, törekvé-

seik diadalát jó részt megértük, szálljunk el lélekben szendergő poraikhoz; tanuljuk el tőlük az égő honszerelmet, mely tetekre és áldozatra hevít; tanuljuk meg a törhetetlen ragaszkodást hazánkhoz és az ő hagyományos jogaihoz!

(Vége.)

A nagy nap emléke.

1896. június 8-ika örökre emlékezetes fog maradni a magyar nemzet előtt. Emlékeztessé tette e napot az a világra szóló ünnep, melylyel a magyar nemzet csaknem ezeréves szent koronáját az ország fővárosában körmenetileg meghördozta; emlékeztessé tette a milleniumi törvényével, melylyel az impozáns új országház csarnokait a hazai törvényhozás szentélyévé avatta.

Alig hiszünk az újságoknak, melyek a banderium felvonulását s azt a szemképrázató fényt s rajongó lelkesedést, meg a szótlanságig való meghatottságot bírul hozták, mely a fő és székváros utcáit templommá avatta, megdicsőítette, pedig a kik szerencsések voltak az ünnepet színről-színre látni, még e leírásokat is semminek mondják a valósághoz képest.

Nekünk e szük téren a késői időben és távolban nem lehet feladatunk az ünnep lefolyását ismertetni. Fáradságot és időt is vesztegetnénk, ha ezt akarnók tenni. Elégnek tartjuk constataálni, hogy a magyar nemzet hű volt önmagához, megmutatta a mire képes, ámulatba ejtette elleneit s lelket vett az új ezer év harcára. Egygyel azonban mégis tartozunk hivatásunknak: feljegyezzük azon fejedelmi szöveget, mely felséges urunk, királyunk ajkairól az ünnepi tisztelgés alkalmával elhangzott. Alljon tehát itt az egész, a mint következik:

Tisztelt Urak, Főrendek, Képviselők!

Kedvelt Híveim!

Örömmel üdvözölöm kedvelt Magyarországom főrendeit és képviselőit itt egybegyűlve s köszönettel fogadva hódolatukat, hálát mondom az isteni Gondviselésnek, mely megelémem engedte, hogy szeretett magyar nemzetemmel együtt ünnepelhessem a magyar állam ezeréves fennállásának emlékét.

Ritka és megható és történelmi időszakot jelző ünnepély s midőn az egész ország átéri annak nagyjelentőségét, emlékeztünk meg mindenekelőtt kegyelettel őseinkről, kiknek bölcsessége — az Isten oltalma mellett biztosította az állam eddigi fennállását és merítjük a történelemből azon hasznos tanulságot, hogy ezen ország csak akkor volt erős és virágzó, midőn fiai királyukhoz és vallasukhoz hiven ragaszkodva, egymásközt testvéries egyetértésben éltek; de ellenkezőleg veszélyek környezték akkor, midőn belső viszályok zibbasztották életerejét. De még arra is utal a történelem, hogy hálásan emlékezzék meg az ország azon szomszédjairól és azon nemzetekről, kik készségesen siettek az ország segítségére, különösen akkor, midőn több mint száz éves idegen uralomtól való felszabadulásáért küzdött, — s emlékezzék meg azon szomszédjairól is, kikkel az országot a jó és balsors s őseink bölcsessége összefűzött, alakítva velük azon monarchiát, melynek fennállása e helyen európai szűkség, melyet őseimtől örökölvé, utódainknak sértetlenül tartartani szent kötelességem és akaratom, a mint ezt mind a két állam saját érdeke is kívánja.

Hő óhajtam azért, hogy ezen kapocs iránti érzék nem csak ne lazuljon, hanem mindenkor sértetlen maradjon s hogy ezen érzék és rokonszenv kölcsönös legyen a monarchia mindkét államában s kölcsönös egyszersmind azon tudat is; hogy ezen összetartozás alapján nemcsak jogai, hanem kötelességei is vannak mindkét félnek, a mint ezt úgy a pragmatika sanctio, valamint az annak kifolyásaként teremtett mostani közjogi alap is bölösen elrendeli, mely alapon az egész monarchia, de különösen szeretett Magyarországom oly örömdetesen fejlődött és felvirágzott, a nélküli, hogy az által veszélyeztetették

a magyar állam és a magyar politikai nemzetnek rendületlenül fentartandó egysége s a különféle nemzetiségeknek az egységes állam és a törvények tisztelete melletti fejlődése, valamint azon, a történet s a törvények által szentesített viszony, mely Magyarországot társországaival, azok külön autonóm jogainak fentartásával összefűzi.

Ezer év az államok életében is hosszú idő. Fényes korszakok mellett sok viszontagság is érte ez idő alatt az országot, nagy katasztrófák következtek, melyek a nemzet lételet ismételve megsemmisüléssel fenyegettek. A magyar nemzet lángoló haza- és szabadságszeretete, harci vitézsége s balsorsban tanúsított szívós kitartása, az isteni gondviselés segítségével leküzdötte a veszélyeket, fényes tanúságát adva eképen életerejének s államfentartó képességének. Ez ünnepélyes pillanaton elismeréssel kell, hogy emlékezzem meg a magyar nemzetnek e kiváló tulajdonságairól és hő óhajátom, hogy a jövő századok végtelen folyamán a nemzetet egyetértésben királyával mindig az igazi hazaszeretet szövétének vezérelje és a béke áldása közepette is higgya, a körülményeket és létező viszonyokat számbavevő megfontolással biztosítsa az állami élet nyugodt fejlődését és felvirágozását.

Mérvadó szerep jut a haza sorsának intézésénél az országgyűlésnek; azért hő óhajátom az is, hogy az országgyűlés mindkét házában minden egyes tagja is áthatva hivatásától, valamint azon tudattól, hogy ebbeli állásával nem csak különös jogok, hanem kötelességek is összekötve az ország irányában, mely a törvényhozástól anyagi és szellemi jólétének gondozását és előmozdítását méltán várja, szorgalom és hasznos munka által e várakozásnak megfelelni igyekezzék, mely működésében teljesen összehangzó támogatásomra és kegyelmemre mindenkor számíthat.

S e nemes feladatot kölcsönös bizalommal és közös erővel teljesítve, valószínű fog a mai ünnepélyes ülésünkben hirdett kegyeletes törvényben foglalt azon kijelentés, hogy „Szilárd alapjai ezek annak az áldásos összhangnak, a melynek ereje a jövő századok biztos haladásának is zálogát képezi.”

Adja az Ég, hogy úgy legyen, most és mindenkor!

KISEBB KÖZLEMÉNYEK

A polgári házasságkötés, bejelentése és anyakönyvezése tárgyában hozott elvi jelentőségű határozatok.

17. A latin és görög szertartású katolikus felek házasságából származott gyermekek aemükre való tekintet nélkül az apa vallását követik.

A m. kir. belügyminiszter 1896. évi feb. hó 11. én 7663 sz. alatt kelt határozata. A sz — i állami anyakönyvi felügyelőnek S. I. vallása tárgyában múlt évi november hó 28-án 143. sz. alatt tett jelentésére hivatkozással értesitem, hogy a latin és görög szertartású katolikus felek házasságából származott gyermekek az 1814. évi okt. hó 4-én 23.034. szám alatt kelt kir. rendelet értelmében nemükre való tekintet nélkül az apa vallását követik. Ehhez képest S. I. róm. kath. vallású.

18. „A Magyarországon községi illetőséggel bíró magyar állampolgárnak Horvát-Szlavonországok területén, vagy viszont a Horvát-Szlavonországokban községi illetőséggel bíró magyar állampolgárnak Magyarországon területén kötni szándékolt házassághoz szükséges házassági akadályok alól való felmentvény kieszközlése körül követendő eljárásra vonatkozó 1896. évi március hó 5-én kelt 9046/1896. sz. alatt kelt m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszteri útastítás.”

A m. kir. igazságügyi miniszter úrral történt megállapo-

dáshoz képest felmerült eset alkalmából mibeztartás végett a következőket tartom szükségesnek kijelenteni.

Ha Magyarországon községi illetőséggel bíró magyar állampolgár férfi vagy nő Horvát-Szlavonországok területén szándékozik akár magyarországi községi illetőségű magyar állampolgárral, akár külföldivel házasságot kötni, a reá nézve vagy általában kötendő házasságra nézve az 1894. XXXI. t.-c. által felállított házassági akadály alól a fölmentést — a mennyiben annak helye van, — az 1894. XXXI. t. c. értelmében kell kieszközlőnie.

Mert a Magyarországon községi illetőséggel bíró magyar állampolgárt az 1894. XXXI. t. c. 108. és 110., illetőleg 147. §-ánál fogva az idézett törvény 6 — 27. és 124. §-ai kötelezik, bárhol köt is házasságot,

továbbá, mert az 1894. XXXI. t.-cikk megfelelő felmentés nélkül Horvát-Szlavonországokban kötendő házassága Magyarországon nem volna kihirdethető, holott az 1894. XXXI. t.-c. 113. §-ának 2 ik bekezdésénél és 147. §-ánál fogva a Magyarországon községi illetőséggel bíró magyar állampolgárnak Horvát-Szlavonországokban kötendő házasságát Magyarországon is ki kell hirdetői,

végül, mert az 1894. XXXI. t.-cikknek megfelelő felmentés nélkül, Magyarországon községi illetőséggel bíró magyar állampolgár magát — figyelemmel az 1894. XXXI. t.-c. 110., 124. és 147. §-ira, — büntetésnek, sőt ha érvénytelenségi okról van szó, házasságát az érvénytelenség veszélyének teszi ki.

Ezentúl tekintettel arra, hogy a házasságkötésnél Horvát-Szlavonországok területén közreműködésre illetékes választásfelekezeti közegek saját szabályait szem elől nem téveszthetik, szükséges lesz az ezen szabályok értelmében megkivánt felmentést is kieszközlőni, még pedig attól a hatóságtól, a mely felmentésre eddig is hivatva volt.

Ha Horvát-Szlavonországokban községi illetőséggel bíró magyar állampolgár férfi vagy nő Magyarország területén szándékozik, akár horvát-szlavonországi, akár magyarországi községi illetőségű magyar állampolgárral, akár külföldivel házasságot kötni: általános szabály — az alább említendő kivételtől eltekintve — az, hogy a reá nézve vagy általában kötendő házasságára nézve saját joga által felállított házassági akadály alól felmentést — a mennyiben annak helye van — saját joga értelmében, tehát attól a hatóságtól kell kieszközlőnie, mely a felmentésre eddig is hivatva volt;

mert az 1894. XXXI. t. c. 113. §-ának utolsó bekezdésénél és 147. §-ánál fogva a Horvát-Szlavonországokban községi illetőséggel bíró magyar állampolgár, ha Magyarországon akar házasságot kötni, tartozik azt is kimutatni, hogy házassága Horvát-Szlavonországok külön joga szerint akadályba nem ütközik, a miből következik, hogy — a mennyiben ily akadály forgott tenné — tartozik az Horvát-Szlavonországok külön jogának megfelelő felmentéssel elhárítani.

E szabály alól csak akkor van kivétel, ha horvát-szlavonországi községi illetőségű nő, magyarországi községi illetőségű magyar állampolgár férfival köt házasságot. Ily esetben ugyanis az 1894. XXXI. t.-c. 109. és 147. §-ánál fogva a házasság érvényessége a nő kora és cselekvőképessége ki vételével a magyar törvény szerint lévén megítélendő: felmentést a nőre nézve illetékes hatóságtól csak olyan házassági akadályok alól kell kieszközlőni, a melyek a nő korára és cselekvőképességére vonatkoznak, ellenben minden

egyéb akadály alól a netalán szükséges felmentést az 1894: XXXI. t.-cz. értelmében kell kieszközölni.

19. A be nem vett vallásfelekezetiakkal kötött polg. házasságok, születések, halálazások nyilvántartása.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől. 11579. szám. Az állami anyakönyvekről szóló 1894: XXXIII. t.-c. életbelépte után ismételtlen kérdés tárgyává tétetvén az: vajjon a v. llás- és közoktatásügyi miniszternek, a belügyminiszterrel egyértőleg 1875. évi január hó 13-án 563. eln. sz. a. kiadott körrendelete (1875. évi R. P. 29. lap), mely a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek egyikét sem követők között előforduló házassági, születési és halálzási eseteknek a politikai batóságok által leendő nyilvántartása tárgyában intézkedett, — a gyermekek vallásáról szóló 1894: XXXII. t. cz. végrehajtása tárgyában 1895. évi június hó 29-én 1675. eln. sz. a. kelt rendeletem (1895. évi R. P. I. kötet, 697. lap) 2. §-ához képest még hatályban van-e, a következőket tartom szükségesnek kijelenteni és elrendelni.

Az állami anyakönyvekről szóló 1894: XXXIII. t. c. vallásfelekezetre való tekintet nélkül mindenkire kiterjedvén, önként értetődik, hogy a kérdéses 1875. évi 563. eln. sz. a. kelt V. K. M. körrendeletnek, a nazareusok illetve általában a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek egyikét sem követők között előforduló születések és halálesetek nyilvántartására vonatkozó intézkedése az 1894. XXXIII. t. c. cikknek időközben történt életbeléptetése következtében már hatályát veszítette.

Epügy hatályát veszítette az 1894. XXXI. t. c. életbeléptetése következtében a kérdéses körrendeletnek a házassági ügyekre vonatkozó intézkedése is.

Mindezekhez képest tebát mihez tartás és megfelelő további intézkedés végett értesítet a köztörvényhatóságot, hogy az 1875. évi 563. eln. sz. a. kelt V. K. M. rendelet értelmében eddig vezetett nyilvántartási jegyzékek az 1894. XXXIII. t. c. életbelépte után többé külön nem vezetendők s felhivom egyúttal, hogy a kellőképen lezárt kérdéses nyilvántartási összes jegyzékeket az azoknak vezetésével megbízott hatósági közegektől záros határidőn belül a törvényhatósági levéltár számára követelje be. Pécsen, 1896. évi március hó 8-án. Wlassics.

20. Az oldalági sógorág nem házassági akadály.

A m. kir. belügyminiszter 1896. évi febr. 2-án 9596. sz. alatt kelt batározata. K—i állami anyakönyvi felügyelőnek. F. S. és P. K. m—i lakosoknak hozzám benyújtott folyamodványát azzal küldöm meg, hogy nevezett feleket értesítsem arról, miszerint köztük házassági akadály nem forog fenn, mert az 1894. évi XXXI. t. c. 11 §-ának d) pontja csupán az egyik házastárs és a másik házastársnak egyenes ágbeli, tebát fel- vagy lemenő ágbeli vérrokona között állapít meg házassági akadályt, holott jelen esetben a házastul férfi elhunyt házastársának testvérét, tebát oldalágbeli vérrokonát szándékozik feleségül venni.

Budapest, 1896. március 11.

21. Állami anyakönyv kiigazítását a vallásra nézve a lelkési is kérheti.

A m. kir. belügyminiszternek 1896. jan. 11-én 111.154. 895. sz. a. kelt batározata. Az 1894. évi XXXIII. t.-cikk 75. §-ának azon rendelkezése, hogy a kiigazítási eljárás hivatalból vagy kérelemre indíttatik meg, a tekintetben, hogy kinek

kérelemre indítandó meg az eljárás, megszorítást nem tartalmaz. Ennélfogva a cs-i r. k. plebánosnak H. R. újszülött az állami anyakönyvbe „görög katolikus“-nak bejegyzett vallásának „római katolikus“-ra való kiigazítása iránt benyújtott kérvénye elfogadandó, és szabályszerű előkészítés után a kiigazítás kérdésében döntésre illetékes kir. járásbíróshoz beterjesztendő. (Anyakönyvi közlemények 1896. évf. 7. sz.)

22. Anyakönyvi kivonatok törvényesített gyermekekről.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1896. január 6. án 69.937/895. sz. a kelt batározata egy oly kérvényre vonatkozálag, hogy egy utólagos házasság folytán törvényesített gyermek születési esetéről olyan anyakönyvi kivonat adassék ki, a melyben az eredetileg törvénytelen származás feltüntetve nincs. „ . . . Az anyakönyvi kivonatok az a célja, hogy épen úgy, mint maga az anyakönyv, az egyes életviszonyokat, az erre vonatkozó tényeket és a bejegyzés alá került viszonyokban bekövetkezett változást a valóságnak megfelelően és időrend szerént tüntesse elő.— Erre az álláspontra helyezkedett a törvényhozás, midőn az 1894. évi XXXIII. t.-c. 21., 29., 41. és 43. §-aiba a most tárgyalt kérdéssel kapcsolatban összefüggő rendelkezéseket vette föl. — De már ugyanezen álláspontra helyezkedett hivatali elődöm is, midőn 1895. jan. 22. én 486. sz. a. kelt rendeletében kelt elvi határozatként kimondotta, hogy minden anyakönyvi utólagos bejegyzés vagy kiigazítás, tebát az atya nevének jelzése mellett az utólagos házasság által történt törvényesítés is. . . . az illető anyakönyvi tétel „Jegyzet“ rovatába iktatandó be, önként értetődvén, hogy ezáltal az anyakönyvnek egyetlen eredeti bejegyzése sem törölhető, illetve nem jöhet változtatás alá. . . . Az anyakönyvi kivonatoknak egy szóval sem szabad többet vagy kevesebbet tartalmazniuk, mint a mit az illető anyakönyvi tétel tartalmaz. . . . a „Jegyzet“-rovat az abba bejegyzett adatokkal minden anyakönyvi kivonatba szószerint beveendő. — Mindezek alapján az egyházipolitikai törvények életben lépését megelőző időkben bejegyzett anyakönyvi tételekről vett kivonatokra vonatkozálag sem képezheti kétség tárgyát, hogy más mint az eredeti bejegyzést visszatükröző anyakönyvi kivonat kiadásának lehetősége teljesen ki van zárva, s ehhez képest folyamodó kérelmét nem volt módomban teljesíteni. De a felbozottakon kívül már azért sem, mert a törvényes születési és az utólagos házasság által törvényesített gyermekek közt, különösen az elsőszülöttségéből származó jogokat illetőleg, lényeges különbség van, valamint, hogy az utólagos házasság által törvényesített gyermekek nem „törvényes“, hanem „törvényesített“ gyermekek. (Anyakönyvi közlemények 1896. évf. 7. szám.)

I R O D A L O M

* **Assisi szent Ferenc élete.** (1182—1226 ig.) Irta Bohner Márján szent-ferencendi áldozár. — Nyomatott Budapesten a „Hunyadi Mátyás“ intézetben, 1896. A rendi előljároság jóváhagyásával. — Ara füzve 2 frt. (7. sac.) kötve 2 frt. 60 kr (8 sac.) Kapható szerzőnél Bpsten II. ker. Török-utca 4. szám.

Egy vaskos kötetben 471 lapon írta meg Bohuert Márján ferencendi szerzetes rendje alapítójának assisi szent Ferencnek életét. — Megírta pedig azon főbb kütfők nyomán, me-

lyeket a külföldi írók a 13 ik századtól egészen Görres-ig létrehoztak. — Mint az előszóból kitűnik, szerzőnek e mű megírására kettős célja volt: az egyik, hogy szent Ferenc életét *honi nyelvünkön kimerítően megismertesse* és hogy *egyházirodalmunkat egy épületes, de egyúttal ismeretterjesztő olvasmánygyűjteménnyel gazdagítsa*. — Szép cél mind a kettő, mert ha nem eselődöm, honi nyelvünkön a szerafi atyáról ily terjedelmes életrajz még nem jelent meg, pedig minden katolikusként, különösen minket erdélyrészeket kiválon érdekel azon szent férfiú élettörténete, kinek fiai kisdied hazánk legzivatárosabb idejében oly nagy önfeláldozással ápolgatták üldözött hitünket. — E könyv terjedelme kitűnik abból, hogy bűsz fejezetben foglalkozik szerző tárgyával s leírja apró részletessel szent Ferenc születési helyét, a vidéket, hol legelőször meglátta a napvilágot, a kört, melyben élt, gyermekkorát, ifjúságát, bizelmeit s páratlan sikereit terveinek kivitelében. — Majd áttér elbivatásának esetelésére, különféle működésére, a rend alapítására: foglalkozik két fejezetben a klarisszák rendjének keletkezésével és páduai szent Antal terjedelmesebb életrajzával is egészen szentté avatásáig és tisztelgetésének széleskörű elterjedéséig.

Mind ezt világos, vonzó, sőt néhol költői emelkedettségű leírás jellemzi s minthogy a szent Ferencet körülövedző legendákból is nagyon sokat közöl, aztán egyes helyeken némi történelmi háttérrel is tüntet föl, a munka *terjedelmére* nézve szerző első célját valóban elérte.

Ugyanez mondható a második kitűzött célról is, t. i. *hogy épületes olvasmányt találjon* benne az olvasó, mert ájtatos elmélkedést bőven találtunk benne, miért is a könyv — eltekintve magasztos tárgyától, — az ájtatosság fejlesztésére nagyon alkalmas már e miatt is, de szorgalmas olvasgatás után nem maradhatunk semmi esetre közömbösek azon eredmények és ker. tökéletességek iránt sem, melyek a szereplő hős egész életét beragyogják, ha pusztán szórakozásból is forgatjuk ezen könyvet.

Mivel pedig szerző, — saját szavai szerint, — jelen munkája által az *egyházirodalom gazdagítására* is törekedett, behatóbb vizsgálát után jogosan felmerül azon kérdés: vajlon ezen könyv a szó valódi értelmében vett egyházirodalmi mű értékét illetőleg mennyire becsülendő?

Ha szerző azt is óhajtotta elérni, hogy könyve maradó irodalmi értékkel bírjon, akkor legalább is egy, esetleg két fejezetet kellett volna szentelnie arra, hogy megismertesse ezekben a középkor X—XI-ik századának társadalmi műveltségét, nevelése és politikai fejlettségét, a real- és hittudományok állását, főleg pedig hitbölcsészeti fejlődését, mert ezeknek előzetes tárgyalása teszi lehetővé azt, hogy szent Ferenc fellépését, s működésének betolyását a társadalomra ép úgy mint a kereszténységre a maga nagyszerűségében szemlélhessük. — Leírja Umbria természeti szépségeit, árnyas erdőit, nyhe éghajlatát, de oly keveset foglalkozik a fennebbi tényezők ismertetésével, hogy inkább egy regényes színezetű pietisztikus olvasmányt látunk benne, mint a kor szellemét és irányzatát, habár rövid — de világosan feltűntető életrajzot. — Beszél a Greltek és Guibellinek harcáról, az albigenesekről, III. Ince pápáról, lateráni zsinatról, de oly röviden, oly laza összefüggésben, hogy ebből a kort meg nem érthetjük. — Némely fejezetnél mellőzi a történelmi visszapiantásokat is, mintha a világtörténelemre semmi

befolyást sem gyakorló ember életrajzáról volna szó; máskor egyszerre minden bevezetés nélkül oly történelmi alakokat léptet föl, oly eseményekkel kezdi új fejezetét (V. fej.) melyeknek megértése jókora történelmi ismeretet tételez föl. — Ezen hiányokon könnyen segíthetett volna szerző, ha mint előbb jeleztem, — egy-két fejezetben szent Ferenc korát és a kor vallás erkölcsi irányzatát bemutatja.

Jól tudom azon kritikái szabályt, hogy egy mű sem készül a kritikus számára, hanem a közönségnek! Legyen meggyőződve szerző, hogy e kritika sem szól a szerzőnek, hanem a közönségnek; de nehogy félreértessem, sietek megjegyezni, hogy nem a mostani szerzőt értem ezalatt, hanem a jövőnd szerzőt, vagyis azt akarom ezen hiányok feltárása által tudomására hozni a jövőnd szerzőnek, — jöllehet ez lehet a mostani író is, — hogy oly férfiú élettörténetének megírása alkalmával, ki nemcsak korára, hanem a későbbi századokra is módosító befolyást gyakorolt, az emberiség művelődési történetének egy részével is meg kell ismertetni az olvasó közönséget, mert csak ekkor bír a mű *irodalmi becsél* is egyszersmind.

Jelen mű ezen alakjában szent Ferenc életét egymagába tekintve, terjedelmében megismerteti, mint épületes olvasmány is nagy becsél bir, különösen korunkban, midőn az anyagiak után való rendetlen vágy, az önmegtágadás hiánya, mindinkább a realizmus felé hajtja az emberiséget. — Miért is egyháziak épügy, mint a világiak, nagyon épületes eszelekedtet művelnek, ha minél szélesebb körben megismertetik e dicséretes buzgósággal s valódi ábitattal megírt könyvet, melynek irodalmi becsé sem fog elmaradni, ha szerző a jelzett történelmi tanulmányokkal kiegészítve becsájta nyilvánosságra egy második kiadásban.

* **A magyar katolikuskokhoz** lelkes felhívást intézett veterán lapírtánk a M. Allam. Mint sötét felleg a vitoruló tavasznak hajlott kalászsza gazdag aratást ígérő reményei felett az eget, — írja — úgy borítja el a magyar politika szemhatárát az utolsó évek szomorú kodifikációja. Hiába esendül fel az ezredév háléneke, a himnus felséges hangjainban ott a diszsonancia, vajjon az őrs jellegében, történelmi hagyományáiban keresztény Magyarországnak nem bomlik-e fel társadalmában és állami szervezetében, a radikál liberalizmus nagy harcok keserűségeivel ránk erőltetett „reformjai“ alatt.

A keresztény eszünk nem képezhetik egy pártnak sem monopoliumát, sőt minden pártot oda kell kényszeríteni hogy elismerjék a keresztény népközüdelem jogosultságát. Fel kell hangzარი a keresztény népakarat e követelésének minden párt gyűlésén, kérdőre kell vonni minden egyes képviselőjelöltet, biztosítékokat kell venni írásban és szóban, hogy a nép igaz akaratához híven e törvények eltörlésére érvényesíti szavazatát. A pártkötelékek nem lehetnek erősebbek a nép alkotmányos akaratánál, azért, ha a mai pártok el is útasítják maguktól a keresztény nép követelését, ismételni kell azt újból, százszor és ezerszer, amíg minden párt el nem ismeri annak jogosultságát. S mindaddig nem is lehet kilátásunk a sikerre, amíg az összes ellenzéki pártok meg nem egyeznek a vallásos házasság visszaállításában, amíg a keresztény restitució hatalmas mozgalmat magát a kormánypártot is meg nem ingatja.

A katolikus elvekért, a kath. egyházért az első csatában állunk ezentúl is, mint állottunk eddig. A mi zászlónkon nincs más jelszó felírva, csak a keresztény elvek érvé

nyesítése, mert ebben bentfoglaltatik minden, ami a haza, a nemzet, a dinasztia javára szolgálhat.

E szent célnak szolgálatában bizalommal kérjük a kereszténység minden igaz harcosát, hogy tekintet nélkül egyéb politikai elveikre, tömörüljenek a keresztény önvédelem lobogója alatt melyre a kereszténység védelme, nemzetünknek a világhírói hivatása van jelszólul felírva.

Bizalommal kérjük a kath. ügy minden igaz bívét lapunk támogatására, terjesztésére.

Jézus nevében haragra hívjuk fel a keresztény magyar nemzetet a keresztény Magyarország visszavivására.

Ha Isten velünk, ki ellenünk?

Budapest, 1896 Szentháromság vasárnapján.

A Magyar Állam szerkesztősége

Előfizetéseket, az eddigi mód szerint, kérjük kiadóbivatalunkra kegyesen címezni.

* **A JÓ Pásztor** XIV-ik évfolyam VIII. júliusi füzeté a következő tartalommal jelent meg: 1. Pünkösöd után IV. vasárnapra Krisztus urunk követéséről. Hollencer Istvánól. 2. Szt. László király emlékezete. Magyarország ezredéves fönnállásának örömnepén. Szt. László király érdemeinek méltatása. Hosvay Lajostól. 3. Pünkösöd után V. vasárnapra. Miben áll a felebaráti szeretetnek azon új parancsa, melyet Krisztus Urunk hirdet és melynek megtartását tőlünk kívánja? Ratbner Mihálytól. 4. Sz. Péter és Pál apostolfejelmek ünnepe. Az anyaszentegyházról, mint ama erős sziklaalapról amelyen az országok megállhatnak. B. M. után: Lepsényi Miklóstól. 5. Sárlos Boldogasszony napjára. A „Magasztalja az én lelkem az Urat,“ dicsőítő ének magyarzata, László J. -tól. Pünkösöd után VII. vasárnapra. A gondviselő Isten naponkint gondoskodik rólunk. Kovács Lajostól. 7. Pünkösöd után VII. vasárnapra. Homília. A jó cselekedetek szükségese az üdvösségre. † Kőrész Kelemtől. 8. Pünkösöd után VIII. vasárnapra. Sz. Anna a női nem s különösen a ker. anyák példaképe. Ouokrotalustól. 10. Pünkösöd után IX. vasárnapra. A bűn rombolása az emberiségben. Kovács Lajostól. Szíves pártolásra ajánljuk e folyóiratot. Előfizetési ára egész évre 4 frt. Megrendelhető: Pozsony, ferenciek.

KÜLÖNFÉLÉK

— **Füvi hódolattal vettük** kegyelmes Főpásztorunk V. és VI. számú körleveleit. Az V.-ben közölve találjuk szentséges atyánk XIII. Leo pápa milleniumi körlevelét, továbbá a vall. és közokt. m. kir. Miniszter 1579 számú s az anyakönyvek vezetésére vonatkozó, úgyszintén 9049—1896. sz. alatti a házassági felmentvények ügyében kiadott rendeleteit; valamint az országos kath. tanítói segélyalap központi bizottságának felhívását a segélypénzek elnyeréséért való folyamodványok felszerelése és benyújtása tárgyában. A VI. számában találjuk az országos kath. kongresszus előkészítő bizottságának felhívását a nagygyűlésen való részvételre: az országos tanítói nyugdíjintézetbe átvett tanítók névsoros kimutatását; nemkülönbön kimutatást az egyházmegyei nyugdíj és kisegítő alap javára 1895-ben eszközölt befizetésekről. Begyűlt pedig: a) a nyugdíjalapra: 1437 frt. 59 kr. b) a kisegítő alapra 1042 frt 96 frt. Végül közli a 25-420. sz. miniszteri rendeletet az egyházi anyakönyvi bejegyzésekről kiadott kivonatok belyegülteke tárgyában.

— **A károlyfehérvári** püspöki lyceumban tartandó vizsgák rendje az 1895—96. ik tanév második felében. Junius 13-án az előadások beszüntetése. Junius 17-én a III. és IV. évi theologusok vizsgája a Lelkipásztorokodástanból. Junius 18-án az I. és II. évi theologusok vizsgája az Alapvető-hit-tanból. Junius 22-én a III. és IV. évi theologusok vizsgája az Egyházjogtanból. Junius 23-án az I. és II. évi theologusok vizsgája az Új-szövetségi-szentírás-tudományból. Junius 26-án az I. II. és III. évi theologusok vizsgája a Bölcsészettől. Junius 27-én osztályozás. Junius 29-én „Te Deum“. Felsőbb jóváhagyással. Az igazgatóság.

— **Megtérés.** Bolyában május hó 30-án özvegy Schobel Sámuelné született Folbert Vilma, néhai Schobel Sámuel helybeli ev. ref. luth. lelkésznek özvegye, a kellő előkészültség után, az ev. luth. vallásról, az egyedül üdvözítő róm. kath. anyaszentegyház keblébe tért vissza. 1894. év óta tizenegy igaz hívő lélekkel szaporodott zsenge hitközségünk nyája. Adjon Isten megtérő szívet s lelket a többi céltalanul botorkálók számára is . . .

F.

— **Tanítói diszgyűlés.** A marosi róm. kath. tanító egyeslet 1896 május 21-én tartotta mélt. Kovács Ferenc tiszteletbeli elnök úr elnöklete alatt diszkozgyűlését Maros-Vásárhelyt a szt. ferenciek iskolájában a következő tárgvsorozattal:

Reggel 9 órakor tartott istentisztelet után a szt. terenciek iskolájába gyűltünk teljes számmal, hol mélt. Kovács Ferenc főesperes tiszteletbeli elnök úr fűnkelt szellemű beszéddel nyitotta meg a gyűlést, mely megnyitójában megemlékezett a nemzet ezredévi ünnepeiről és azon örömről, mely minden hazafi szívet kell, hogy átjárja s mely örömnepetől tanítói testületünk sem maradhat távol, mint egy oly testület, melynek hazánk és nemzetünk ezredéves fennállásában igen nevezetes szerepe volt. Hosszabban mondott szép beszédét a király és a magyar nemzet éltetésével végezte, melyet egyesletünk egész lelkesedéssel ismételt.

Ezután egyesletünk énekkara „Vallásos néphymnus“ című alkalmi éneket énekelt, melyet a hallgatóság tetszéssel és éljenzéssel fogadott.

Ezt követte főt. Szabó György szentháromsági pleb. úr igen tanulságos felolvasása „A hitelszövetkezetekről,“ mely felolvasását felolvasó úr többszörösen megéljenzetett.

Ezután Kovács Pongrác és Marthy György kartársak énekelték mélt. Kovács Ferenc apát úr által írt szép alkalmi éneket, melyért úgy a szereplők, mint a szerző megéljenezettek.

Ezután Ferenci Sándor szavalta a „Magyarok Istene“ című költeményt Petőfi Sándortól. Szaválata éljenzéssel jutalmaztatott.

Erre következett főt. Miklós István hódosi pleb. úr, egyesletünk buzgó és érdemes rendes elnökének felolvasása az ezredéves ünnepről, melyet tanítóegyesletünk szűnni nem akaró éljenzéssel fogadott.

Ezután Kerekes Sándor kartárs szavalta „A hazáról“ című költeményt Petőfitől, kit az ügyes és lelkesült előadásért szintén megéljeneztek.

Ezt követte a „Szózat“ elénekése egyesletünk énekkara által. Végül mélt. Kovács Ferenc elnök úr lelkesítő beszéde után a gyűlést bezárván mindnyájukat megbívtott úri asztalához ebédre, honnan a délutáni órákban oszoltunk szét.

Jobbágytelke, 1896 május 31.

Petres Fősef,
egyl. jegyző.

— **A zalathnai** állami kőfaragó és köcsiszoló ipari szakiskola f. hó 8-án ezredéves ünnepélyt rendezett. Az iskola, mely alig két éves multra tekint vissza, eddigi működésével, kiváltképen pedig millenaris ünnepélyével teljesen beigazolta, hogy hivatásának magaslátán áll, sőt a legveresebb reményeknek is megfelel. Az iskola épülete, berendezése igazán mintaszerű, tanári testületét kiváló szak-erők képezik, tanítványai szorgalmas és szerény ifjak. Magát a millenaris ünnepélyt isteni tisztelgetőzte meg aróm. kath., ev. ref. és gör. templomban. Ott voltak a hivatalos testületek, az összes iskolák, Zalathna apraja, nagyja. Ugy 10 óra után kezdődött az iskola dísztermében az ünnepély, mely — nem frázis akar ez lenni — fényesen sikerült s a nagyszámú közönséget valóssággal elragadta. *Ferenci* István a szakiskola felügyelő bizottsága alelnökének megnyitotta, — *Spaller József* tanárnak magas szárnyalású ünnepi- és *Csanki József* igazgatónak záró beszéde, a növendékek szavatai és eneke egyaránt dicséretre méltó. Ki kell azonban emelnünk *Spaller J.* tanárt, lapunk régi és hűséges munkatársát, kit az ünnepély rendezésében és annak sikerében oroszán rész illet. Délután az ifjuság a szabadba kirándult s itt szórakozott; erre a mulatságra is csaknem egész Zalathna megjelent. Az iskola az ünnepély alkalmából „Emlék-lapok“ e. füzetet adott ki, mely a mi lyc. nyomdának eddigi jó bérnévet emeli.

— **Részvétellel vettük** a következő gyászjelentést: Alattírtak a magok és számos rokonaik nevében is szomorodott szívvel jelentik, hogy a feledhetetlen, gondos és jó édesanya, anyós, nagyanya és dédanya tunsádni özv. Nagy Imets Jánosné született Kovács Katalin asszony tolyó június hó 7-én esti 11 órakor a végszeitségék fölvétele után, életének 80-ik, özvegységének 11-ik évében végegyengülés következtében az Urban elszenderült. Drága Halottunknak tetemei június 10-én d. e. fogtak a közös sírkertben férje porai mellé a boldog feltámadás reményében letétetni s lelkeért az engesztelő legszentebb Aidozat ugyanakkor fog a tunsádni anyateplomban az élet Urának bemutatni. A béke és hű emlékezet anyála örködjék porai fellett! Csik Tunsádon, 1896. június 8. Imets F. Jákó erdélyi székesegyh. főespereskanonok. Id. Imets Pál és neje Darvas Róza. Imets Anna, férjezet Abraham Jánosné. Imets Ignác ügyvéd Dévau, és neje Kompoliti Kornelia. Imets Katalin, férjezet Bartha Györgyné. Imets Andor és neje Ravasz Julianna, gyermekei. Imets Izsák, Imets Ilyés, joghallgató. Imets Ilka. Abraham Julia, és férje Mészáros Gyula. Abraham Agnes és férje Rafain Péter. Abraham Abel, Abraham Agoston, Abraham Anna, Imets Irén, felsőbb leányképezedei növendék. Bartha Brigitta. Imets Iza, Imets Katalin, Imets Mátyás, Imets Péter unokái. Rafain Antal, Rafain Alajos, Rafain Margit dé. unokái.

— **Pályázat.** A görögénszentimrei róm. kath. hitköz ségben a kántortanítói állás üresedésbe jöven, arra ezenel pályázat nyitatik. Ez állás javaalmát képezik a következő járandóságok: 1) csinos lakás természetben két szoba, konyha, kamarával; gazdasághoz tartozó esür, istálló és szin; 2) Kepe készpénzben a hivatalt fizetve, évenként: 140 frt. 3) Tandij a mindennapi tankötelesektől: 50—60 frt. 4) Iskola magtár évi 50 frt. 5) Stóla 45 frt. Fekvéségek: a) 7 hold 510 □-öl szántó, b) 2 hold 1100 kaszáló, c) 6 hold 224 □-öl legelőtelmény, d) 4 hold 1519 □-öl erdő haszonélvezete. Megjegyzendő, hogy a fekvőségek jelenleg egymásutáni 4 évre, 3 hold belsőség kivételével 101 frt 60

kr. évi haszonbér fizetése mellett ki vannak adva, mi havi előleges részletekben adatik ki. 6) Szentmise kamat: 50 kr. Kötelesség: a helyi 6 osztályú osztatlan kth. népiskolában a mindennapi és ismétlő gyermekek oktatása. A kántori tiszttel járó kötelességek teljesítése. Kik ez állást elnyerni. óhajtkák, felhivatnak, hogy keilően felszerelt pályázati kére süket folyó évi június hó 21-ig alóírt iskolaszéki elnökséghez adják be. A közbeeső vasárnapokon próbára megjelenők előnyben részesülnek. Kelt Görögny-Szent-Imrén, 1896. május 18-án. Báli ut G e r g e l y, isksz. elnök.

— **Pályázat.** A homoród-remetei róm. kath. kántortanítói állás megüresedvén, arra újrolag pályázat hirdettetik. Jövedelme: 1) 83 régi véka tiszta rozs pénzértéke átlaga 66 frt 40 kr. 80 régi véka zab pénzért. 40 frt. 2) ospora 4 frt. 3) Fakepe 15 szekér kemény tűzifa, p. ért. 15 frt. 4) Tandij címen minden 2 iskolás gyermek után 1 szekér kemény tűzifa, p. ért. 22 frt. 5) Stóla 12 frt. 6) Fekvők: szántó kaszáló és erdő évi tiszta jövedelem p. ért. 30 frt. 7) A magtárból rozs és pénzkamat 30 frt. 8) A kántori tőkepénz kamata 46 frt 70 kr. 9) Minden gr. kath. iskolásgyer mek után 1 véka rozs és 1 szekér tűzifa, p. ért. 6—8 frt. 10) 4 drb. szarvasmarha után legeltetési jog, p. ért. 8 frt. 11) Államsegély 133 frt. 12) Az iskolával egy földél alatt jó lakás, mely áll: 2 lakószoba, 1 előszoba, konyha kamara, sütőhelyiség és gazdasági épületből. 13) Harangozás és a templom tisztán tartásáért (ha elvállalja) 13 véka rozs, 12 véka zab, 50—60 kr. pénz. Kötelmei: tanítói, kántori és sekrestyési teendők végzése. Oklevéllel felszerelt kérvénye k f. évi június hó 30-ig beadandók a h.-remetei róm. kath. iskolaszékhöz (Udvarhelymegye, u. p. H.-Szent-Márton.) Kelt, H. Remetén, 1896 június hó 3-án K o n c I g n á c, sk. iskölész, iskolaszéki elnök.

— **Helyreigazítás.** A multkori számunkban az ebed-kántortanítói állásra hirdett pály ázataból kimiradt az állam segély összege, a mi 100 forint; s így a jövedelem 400 frt körül lesz.

Sz. 538 — 1896

Pályázati hirdetés tanári állásra.

Az erdélyi róm. kath. status igazgatótanácsa a főtanhatósága alatt álló brassói róm. kath. főgymnasiumnál üresedésben levő classica-philologiai és történelem-latin vagy történelem-magyar tanszékére pályázatot hirdet.

Ha helyettes tanár nevezetik ki, fizetése évi 600 frt. és 150 frt lakáspénz; ha pedig rendes tanár nevezetik ki, fizetése évi 800 frt, 150 frt lakáspénz és 100 frt tizedéves fizetési pótlék; azonban az időre adott 7000 frt államsegélyből a helyettes tanár fizetése 800, a rendes tanár fizetése pedig 1200 frtra fog kiegyesítetni. —

Az életkort, vallást, családi állapotot, végzett tanulmányt, hadkötelezettségi viszonyt és netalán eddigi szolgálatot igazoló okmányokkal és tanári képesítő oklevéllel felszerelt folyamodványok f. évi július hó 4-ig nagyméltóságú Lőnhart Ferenc erdélyi püspök úrhoz Gyulafehérvárra adandók be.

Kolozsvárt, 1896, június 1-én

Györffy Gyula,
alelnök.

Szabo Alajos,
jegyző.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: **Pál Antal**.
Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Péter János dr., Vass Albert, Zlamál Agoston.**

Nonatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.